

РОЗДІЛ V. МІЖНАРОДНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Балахонова О.В., доктор економічних наук,
професор, професор кафедри бізнесу і права,
Вінницький інститут університету «Україна»
Дрозд Р.М., магістрант 2-го року підготовки,
спеціальність «Менеджмент»,
Вінницький інститут університету «Україна»

СКЛАДОВІ МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІCOMPONENTS OF THE MECHANISM OF REGULATION OF FOREIGN
ECONOMIC ACTIVITY OF ENTERPRISES IN UKRAINE

Анотація. Досліджено, що одним з пріоритетних напрямків державної економічної політики визначається сприяння ефективному розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Наведено основні складові механізму регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств в Україні. Наведено координаційні форми регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Перераховані вартісні важелі впливу на ведення зовнішньоекономічної діяльності. Приділена увага організаційним інструментам зовнішньоекономічної діяльності. Досліджено міжнародний рівень зовнішньоекономічної діяльності. Розглянуто правові форми регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Предоставлена система регулювання зовнішньоекономічних зв'язків підприємств.

Ключові слова: зовнішньоекономічна політика, економічна політика, зовнішньоекономічна діяльність.

Abstract. It is investigated that one of the priority areas of state economic policy is to promote the effective development of foreign economic activity of enterprises. The main components of the mechanism of regulation of foreign economic activity of enterprises in Ukraine are given. Coordination forms of regulation of foreign economic activity in Ukraine are given. The listed levers of influence on conducting foreign economic activity are listed. Attention is paid to organizational tools of foreign economic activity. The international level of foreign economic activity is studied. Legal forms of regulation of foreign economic activity of enterprises are considered. The system of regulation of foreign economic relations of enterprises is provided.

Keywords: foreign economic policy, economic policy, foreign economic activity.

Постановка проблеми. Сучасний етап економічного розвитку нашої країни обумовлений євроінтеграційним вектором державної політики, завдяки якому актуалізуються проблеми продуктивного застосування механізму взаємодії вітчизняної економічної системи зі світовим господарством в умовах глобалізації. Тому, одним з пріоритетних напрямків державної економічної політики визначається сприяння ефективному розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Основним фактором

якого є розширення фінансово-економічних взаємовідносин підприємств із партнерами з інших країн, що у свою чергу сприяє рівноправній інтеграції вітчизняної економіки до світового економічного простору.

Проблематика збільшення експортної діяльності українських підприємств в умовах активізації євроінтеграційних процесів набуває підвищеної актуальності в сучасних економічних умовах. Проте, слід відмітити певну низку проблемних питань, що виникли, а саме: недостатню підготовленість українських підприємств до ведення конкурентної боротьби на світовому рівні; відсутність практичного досвіду практичної діяльності із закордонними партнерами; недосконалість методів аналізу закордонних ринків та підприємств; мінливість фінансово-економічного стану як нашої держави так і закордонних країн; відсутність надійних джерел ринкової інформації тощо.

Водночас у що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність на світовому рівні наявні ефективні методи одержання та аналізу економічної інформації, розвинута потужна інфраструктура у країнах їх знаходження щодо забезпечення інформацією стосовно діяльності як конкурентів так і партнерів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам дослідження зовнішньоекономічної діяльності підприємств присвячені праці провідних вітчизняних і зарубіжних учених. Найбільш вагомий внесок у дослідження теорії і практики зовнішньоекономічної діяльності підприємств зробили такі науковці, як: Н. Валькова, В. Галіцин, В. Лазарєв, Д. Ланде, П. Лун, О. Ляшенко, О. Матвієнко, З. Партико, Г. Почепцов, Е. Тофлер, А. Устенко, Е. Ющук та ін.

Формулювання цілей. Метою статті є дослідження механізму регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

Виклад основного матеріалу. Сучасний стан структури світового ринку являється результатом об'єктивних процесів формування національних політик відносно зовнішньоекономічної діяльності, а також її місця в системі стратегічних пріоритетів окремих країн. Загальновідомою є пріоритетність і та особлива роль, яка належить менеджменту та управлінню зовнішньоекономічної діяльності в розвинутих країнах світу.

До основних складових механізму регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств в Україні відносяться: координаційні форми регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні, вартісні важелі впливу, організаційні інструменти діяльності, міжнародний рівень діяльності, правові форми регулювання діяльності.

Координаційні форми регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні включають:

- концепції розвитку зовнішньоекономічних зв'язків України;
- двосторонні довгострокові програми економічного і науково-технічного співробітництва;
- двосторонні довгострокові програми галузевого співробітництва;
- багатосторонні плани економічного і наукового співробітництва;
- плани економічного і науково-технічного співробітництва;
- щорічні протоколи економічного і науково-технічного співробітництва.

Вартісні важелі впливу на ведення зовнішньоекономічної діяльності в Україні містять:

- світові ціни на товари і послуги (моніторинг індикативних цін);

- валюта (вітчизняна та країн-партнерів);
- валютний курс (офіційний валютний курс);
- валютний коридор;
- міжнародні розрахунки;
- міжнародні кредити;
- міжнародні платежі;
- державні субсидії;
- державні дотації;
- державне страхування.

Організаційні інструменти зовнішньоекономічної діяльності підприємств складаються з:

- підписання угод про спільне проведення геолого-пошукових робіт;
- спільне проведення проектно-конструкторських і науково-дослідних робіт;
- угоди про спільне будівництво господарських об'єктів;
- угоди про створення спільних підприємств (за галузями);
- зовнішня торгівля;
- міжнародна спеціалізація виробництва;
- міжнародні науково-виробничі об'єднання;
- міжнародна господарська організація та контракти.

До міжнародного рівня діяльності ми можемо віднести:

- міжнародні договори;
- міжнародні угоди;
- міжнародні протоколи.

Правові форми регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств включають у собі:

- закони;
- постанови;
- укази;
- накази;
- інструкції.

Отже, виходячи із вищенаведеного видно, що для підвищення ефективності функціонування зовнішньоекономічної діяльності необхідно також впроваджувати більш дієве державне регулювання, яке передбачає не пряме керівництво, а створення умов для цивілізованих взаємовідносин з незалежними суб'єктами господарювання.

Система регулювання зовнішньоекономічних зв'язків підприємств, що базується на сучасних підходах до вибору інструментів, які забезпечують реалізацію його функцій в заданих параметрах, що не суперечать інтересам держави наведено на рис. 1.

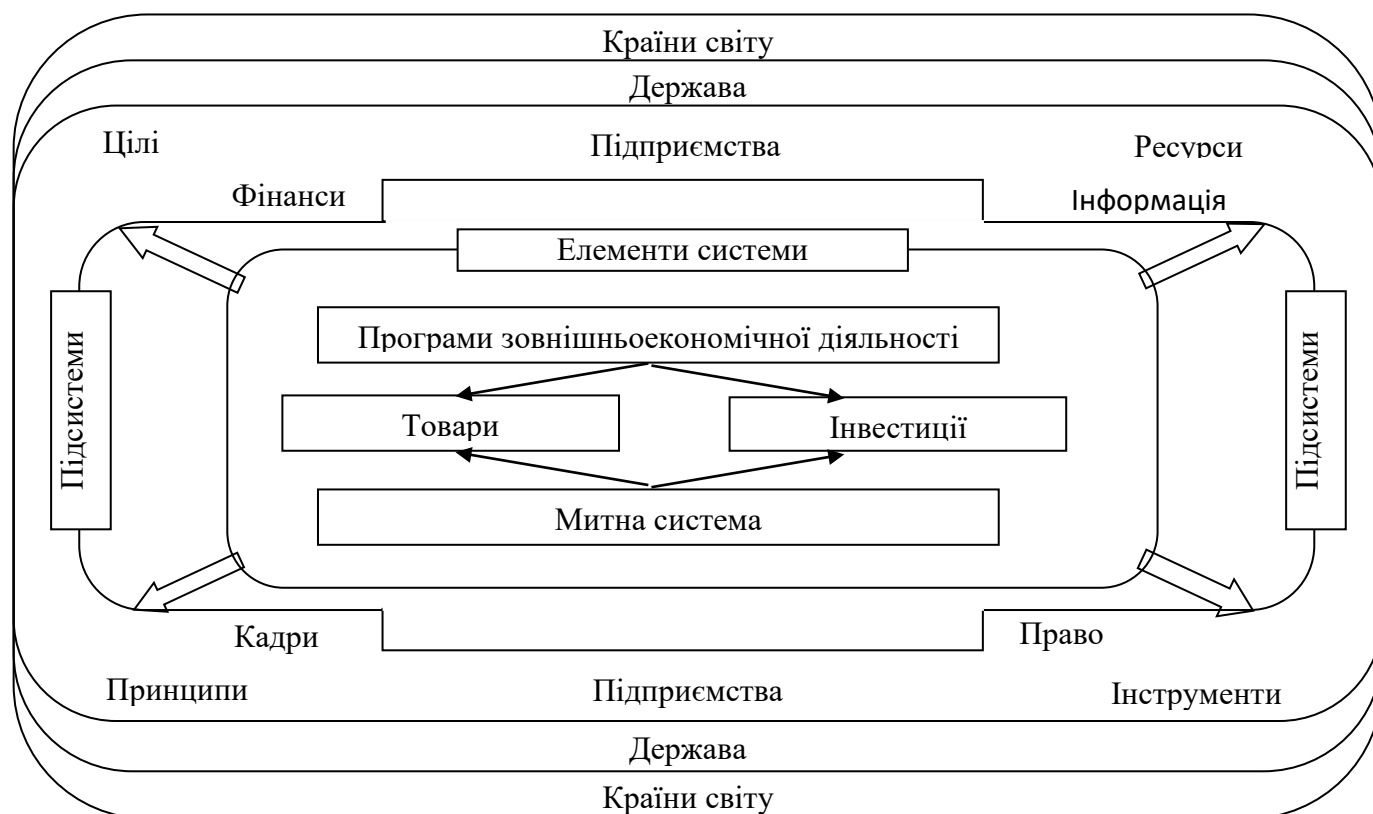

Рис. 1. Система регулювання зовнішньоекономічних зв'язків підприємств

Наведена система складається із наступних підсистем: фінансової, інформаційної, кадрової, адміністративно-правової. До елементів системи регулювання зовнішньоекономічних зв'язків відносяться: товарні (товари) та інвестиційні (інвестиції) потоки, рух яких регулюється шляхом застосування програмно-цільового методу з урахуванням інструментів митного регулювання.

Висновки. Отже, зовнішньоекономічна діяльність охоплює не тільки експорт-імпорт товарів та продукції, але й майнові інвестиції, оскільки переміщення інвестицій (у вигляді рухомого майна, цінностей) через митний кордон здійснюється на загальних підставах аналогічно переміщенню товарів. На інвестиції, які завезені в Україну у вигляді рухомого майна, поширюються митні пільги, що застосовані у практиці регулювання експорту-імпорту товарів.

Також, активізація залучення прямих іноземних інвестицій до підприємств припускає створення сприятливого інвестиційного клімату на основі застосування пільг (податкових, непрямого оподаткування, спеціальних пільг вільних економічних зон). Однак, законодавче забезпечення інвестиційного процесу не можна визнати обґрунтованим. Участь підприємств у даному процесі припускає відповідне організаційно-методичне забезпечення: створення кластерів (технопарків, експортно-орієнтованих зон) і стимулювання пріоритетних сфер інвестування; забезпечення гарантій збереження капіталу; застосування негайних заходів по встановленню прозорих процедур залучення іноземних інвестицій; підвищення ефективності залучення інвестицій до підприємств.

Список використаних джерел

1. Балахонова О.В. Узагальнення складових економічного потенціалу підприємства і механізм його розвитку. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2021. Том 20. № 2 (48). С. 98-115.
2. Балахонова О.В. Формування багаторівневої системи планування розвитком економічного потенціалу підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*: зб. наук. праць. 2021. № 47. С. 4-13.
3. Балахонова О.В. Логістичне забезпечення безпекоорієнтованого розвитку інноваційно-активних суб'єктів господарювання Одеса: Фенікс. 2021. С. 30-33.
4. Балахонова О.В. Фактори впливу на витрати підприємства. *Подільський науковий вісник*. 2021. № 1. С. 5-10.
5. Балахонова О.В. Формування власного капіталу підприємства в сучасних умовах господарювання. *Подільський науковий вісник*. 2021. № 1. С. 10-14.
6. Балахонова О.В. Удосконалення підходів в дослідженнях саморозвитку виробничо-господарських систем. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2020. Том 19. № 3 (46). С. 146-159.
7. Балахонова О.В. Побудова бізнес-структури промислового підприємства на інноваційній основі. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2020. Том 19. № 2/45. С. 115-127.
8. Балахонова О.В. Характер інноваційності сучасних економічних систем. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 43. С. 4-12.
9. Балахонова О.В. Сучасна інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства на основі науково обґрунтованого бізнес-планування. *Освіта, економіка, управління: сучасний стан та інновації*. 2020. № 5. С.4-11.
10. Гріщенко І.В., Білецька Н.В., Циганчук В.А. Фактори активізації інвестиційної привабливості підприємств. *Підприємництво і торгівля*. Львів, 2017. № 22. С. 64-76.
11. Балахонова О.В., Леухін К.К. Методика аналізу структури власного капіталу підприємства. *Подільський науковий вісник. Науки: економіка, педагогіка*. 2020. № 2. С. 14-18.
12. Балахонова О.В., Леухін К.К. Генезис основних етапів розвитку власного капіталу. *Подільський науковий вісник. Науки: економіка, педагогіка*. 2020. № 1. С. 14-18.
13. Гріщенко І.В., Білецька Н.В., Циганчук В.А. Виявлення порушень у процесі аудиту фінансової звітності підприємств. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Сер. Економічні науки*. 2018. Вип. 54. С. 133-138.
14. Гріщенко І.В., Гринчук Т.П. Основні аспекти фінансового планування в системі фінансової безпеки підприємства. *Економіка та суспільство*. Вип. № 22/2020. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-14>.
15. Гріщенко І.В., Білецька Н.В., Циганчук В.А., Мазур О.В. Методи забезпечення ефективності інвестиційно-інноваційних проєктів. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. Львів: Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2020. – Вип. 60. С. 30-34.